

INFORMACJE O KSIĄŻKACH I RECENZJE

STUDIA POLONIJE
T. 37. Lublin 2016

W kręgu badań nad Polonią i duszpasterstwem polonijnym. Istota i metodologia (Biblioteka Polonii Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL. Seria A: Studia, 39), red. ks. Sławomir Zych, Bartosz Walicki, Lublin–Sokołów Małopolski: Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL – Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Sokołowie Małopolskim 2015, ss. 440. ISBN 978-83-927483-7-3.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/sp.2016.6>

Wśród wydanych w ostatnich latach publikacji poruszających tematykę polonijną znajduje się pozycja *W kręgu badań nad Polonią i duszpasterstwem polonijnym. Istota i metodologia*, która ukazała się nakładem sokołowskiej Biblioteki Publicznej. Stanowi ona XXXIX tom serii Biblioteka Polonii Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL (podseria A: Studia). Inicjatorem opublikowania tych materiałów pokonferencyjnych był ks. prał. dr Roman Nir, sekretarz naukowy Instytutu Historii i Archiwistyki Polonijnej w Chicago.

Konferencja, zorganizowana w Lublinie 7 maja 2014 r., stanowiła odpowiedź na wyraźnie zauważalne we współczesnej Polsce silne prądy emigracyjne. Refleksji domaga się nie tylko sam proces wychodźczy, lecz także posłannictwo Kościoła, zapewniającego duszpasterską troskę o Polonię. Organizatorzy konferencji to: Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Sanktuarium Matki Bożej Królowej Świata – Opiekunki Ludzkich Dróg w Sokołowie Małopolskim. Honorowy patronat nad wydarzeniem przyjęli: Metropolita Przemyski ob. łac. i Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski w latach 2004-2014 – arcybiskup Józef Michalik, Przewodniczący Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą i Delegat Komisji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej – biskup Wiesław Lechowicz oraz Rektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji – ks. infuł. Stanisław Jeż. Partnerzy wydarzenia to Instytut Leksykografii KUL oraz Biblioteka Uniwersytecka KUL. Inicjatorem i koordynatorem konferencji był pracownik Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, ks. dr Sławomir Zych. Program spotkania naukowego obejmował wygłoszenie 26 referatów i komunikatów w czterech sesjach. Wśród prelegentów znaleźli się reprezentanci różnych uczelni wyższych i instytucji życia kulturalnego z kraju i z zagranicy, a także środowisk teologicznych z Włocławka i Krakowa.

Książkę zredagowali pracownik naukowy Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL ks. dr Sławomir Zych i kierownik sokołowskiej Biblioteki Pu-

blicznej dr Bartosz Walicki. Honorowego patronatu publikacji udzielił Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej biskup Wiesław Lechowicz.

Tom otwiera *Przedmowa* pióra kustosa sokołowskiego sanktuarium maryjnego, ks. Jana Prucnała. Podzielił się on w niej refleksją: „Dzieje miasta i dekanatu sokołowskiego na terenie obecnej diecezji rzeszowskiej są od czasów zaborów wyjątkowo mocno naznaczone wychodźstwem. Również w tutejszym sanktuarium Matka Boża odbiera cześć jako Opiekunka Ludzkich Dróg, m.in. tych na emigracji. Cieszę się, że ten aspekt duszpasterskiego funkcjonowania sanktuarium został ukazany na kartach niniejszej książki, ukazującej bogactwo badań polonijnych. Wyrażam głęboką radość z faktu, że wielu z autorów tekstów zawartych w niniejszym tomie miałem zaszczyt uhonorować w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL w 2014 r. medalami koronacyjnymi Matki Bożej Sokołowskiej za wybitne osiągnięcia w badaniach nad zagadnieniami Polonii, a zwłaszcza duszpasterstwa polonijnego. Pragnę dodać, że w ten sposób został uhonorowany ks. prałat dr Roman Nir z Chicago. Wyrażam Mu głęboką wdzięczność za to, że dzięki jego inicjatywie wielu uczonych, zajmujących się zagadnieniami polonijnymi, zapozna się z kultem Matki Bożej Opiekunki Ludzkich Dróg”.

W *Słowie wstępnym* redaktorzy zaznaczyli: „W publikacji znalazły się artykuły dotyczące kwestii związanych z istotą i metodologią badań polonijnych. Autorzy m.in. podsumowali stan badań migracyjnych i polonijnych, zajęli się definicją Polonii i duszpasterstwa polonijnego i ukazali dwie instytucje związane z Polonią: Bibliotekę Uniwersytecką KUL oraz Sanktuarium Matki Bożej – Opiekunki Ludzkich Dróg w Sokołowie Małopolskim, ściśle współpracujące z Ośrodkiem Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL w ostatnich latach. Kolejny blok tematyczny ukazuje szeroki wachlarz zagadnień odnoszący się najpierw ogólnie do kwestii źródłowych w badaniach nad dziejami Polonii i duszpasterstwa polonijnego, by następnie przedstawić te zagadnienia w sposób szczegółowy – odnoszący się do poszczególnych kontynentów i państw. Całości książki dopełniają artykuły dotyczące osoby abpa Józefa Gawliny (1892-1964) i zaangażowania zgromadzeń zakonnych w duszpasterstwo polonijne”.

Korpus publikacji tworzy 21 artykułów przygotowanych przez naukowców z różnych ośrodków naukowych z terenu całego kraju, a nawet z zagranicy. Krystyna Romaniszyn z Krakowa zajęła się dorobkiem i nowymi wyzwaniem badań migracyjnych. Ks. Edward Walewander z Lublina przedstawił niektóre aspekty problematyki polonijnej. Ks. Adam Romejko z Gdańska opracował temat *Teoria mimetyczna jako metoda w badaniach polonijnych na przykładzie Wielkiej Brytanii*. Ks. Józef Szymański z Włocławka spróbował zdefiniować termin „duszpasterstwo polonijne”. Ks. Wiesław Wójcik z Poznania nakreślił niektóre problemy duszpasterstwa polskojęzycznego w krajach Unii Europejskiej. Barbara Zezula, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, zapoznała czytelników ze szczegółami współpracy tej instytucji z Polonią. Bartosz Walicki i ks. Sławomir Zych przedstawili sanktuarium Matki Bożej Królowej Świata – Opiekunki Ludzkich Dróg w Sokołowie Małopolskim jako miejsce modlitwy za emigrantów i refleksji naukowej nad Polonią. Ks. Dominik Zamiatąła z Warszawy zainteresował się kwestią duszpasterstwa polonijnego w latach 1945-1989 w dokumentach Urzędu do Spraw Wyznań z Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Edward Gigilewicz, z Lublina podjął problematykę polonijną na łamach *Encyklopedii Katolickiej*, zaś jego córka, Weronika Gigilewicz, opracowała temat *Polonia w sieci*.

Andrzej Chodubski z Gdańska przedstawił badania na Polonią na Kaukazie. Ks. Roman Nir z Chicago poinformował o dokumentacji źródłowej do dziejów parafii polonijnych w archiwach amerykańskich archidiecezjalnych i diecezjalnych. Daniel Kiper z Lublina przybliżył stanowisko polsko-amerykańskiego czasopisma „Zgoda” wobec postaw ugodowych w drugiej połowie XIX wieku. Jacek Knopek z Torunia omówił specyfikę badań i dokonania środowisk naukowych na niwie refleksji nad społecznościami polskimi i polonijnymi w Afryce. Jerzy Kuzicki z Rzeszowa ukazał specyfikę badań nad duchowieństwem Wielkiej Emigracji (1831-1863). O. Marian Brudzisz CSsR z Lublina przedstawił stan badań nad dziejami Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Artykuł ks. Stanisława Piecha z Krakowa dotyczy formacji księży polskich w wiedeńskich instytutach teologicznych i na stołecznym uniwersytecie oraz ich posługi duszpasterskiej wśród tamtejszej Polonii w okresie niewoli narodowej. Irena Wodzianowska z Lublina opracowała *Źródła do dziejów Rzymskokatolickiej Akademii Duchownej w Petersburgu*. Stanisław Tytus SAC z Ołtarzewa udokumentował zasługi pallotynów na rzecz Polonii i Polaków na Wschodzie. Waldemar W. Żurek z Lublina zajął się tematem *Salezianie na terenach byłego ZSRR po 1945 roku. Kwerenda naukowa i warsztat badawczy*. Ostatni tekst, dotyczący statusu prawnego biskupa polowego Wojska Polskiego Józefa Gawliny i jego relacji z władzami RP na uchodźstwie, przygotował Robert Zapart z Rzeszowa.

Ewa Kłeczek-Walicka
Towarzystwo Miłośników Ziemi Sokołowskiej
Sokołów Małopolski
e-mail: walicka@wp.pl

WIEŚLAW ŁUSZCZKI, *Pielgrzym z Sokołowa. Życie i działalność ojca dr. Łucjana Łuszczki (1910-1991)*, Rzeszów: Wydawnictwo i Drukarnia Diecezji Rzeszowskiej „Bonus Liber” 2015, ss. 193. ISBN 978-83-64519-56-7.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/sp.2016.7>

W 2015 r. opublikowana została biografia zasłużonego, choć może niewystarczająco znanego duszpasterza polonijnego, bernardyna Łucjana Łuszczkiego pt. *Pielgrzym z Sokołowa. Życie i działalność ojca dr. Łucjana Łuszczki (1910-1991)*. Szersze opracowanie biograficzne uzupełnia lukę, która nie pozwalała do tej pory na odpowiednie spopularyzowanie zasłużonego sokołowianina.

Autorem książki jest wywodzący się z Sokołowa Małopolskiego Wiesław Łuszczki, absolwent Wydziału Socjologiczno-Historycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, nauczyciel historii i wicedyrektor w Miejskim Zespole Szkół w Strzyżowie.